

Глобалізація економічного розвитку

План

Глобалізація міжнародної економіки

Глобальні проблеми сучасності

Глобалізм і національна економіка

Цивілізаційні виміри глобальних проблем

Міждержавне регулювання глобальних проблем

Глобалізація міжнародної економіки

Глобалізація означає складний комплекс трансграничних взаємодій між економічними суб'єктами, що проявляється в інтенсифікації потоків товарів, послуг, технологій і фінансових коштів, у посиленні впливу міжнародних інститутів, в поширенні діяльності транснаціональних і багатонаціональних корпорацій, у зростанні масштабів трансграничних комунікаційних й інформаційних обмінів тощо.

jan

feb

mar

apr

may

jun

Як комплексне геоекономічне, геополітичне й геогуманітарне явище, глобалізація в цілому характеризується:

комплексною інтеграцією світових ринків, регіональних економічних систем, усіх сфер людської діяльності

інтенсифікацією регіональних інтеграційних процесів

розширенням сфери діяльності транснаціональних компаній, створення системи транснаціональної економічної дипломатії;

зростаючим значенням інтелектуально-інформаційних та комп'ютерно-комунікаційних складових економічного розвитку;

прискореними темпами фінансової та інвестиційної централізації;

поступовим "розмиванням" економічних кордонів країн тощо.

Глобальна економіка може бути визначена як економіка, ключові елементи якої мають інституційну, організаційну і технологічну можливість працювати як єдине ціле у реальному часі в планетарному масштабі. Це економіка, в якій посилюється взаємозалежність національних економік на основі поглиблення транснаціоналізації виробництва, розподілу, обміну та споживання валового глобального продукту.

Джерела економічної глобалізації:

науково-технологічний прогрес;

поширення форм економічної лібералізації;

феномен транснаціоналізації;

формування "однорідних" засобів масової культури та глобальної ідеології.

Економічна глобалізація

Переваги

розширення ринків

зростання економії на
масштабах виробництва

збільшення виграшу від
торгівлі на взаємовигідній
основі

підвищення
продуктивності праці

нерівномірність розподілу
переваг глобалізації

збільшення розриву в
рівнях заробітної плати

перенесення виробничих
потужностей у країни
периферії

посилення навантаження
на світову екосистему

Недоліки

Глобальні проблеми сучасності — комплекс проблем і ситуацій, що зачіпають життєві інтереси всіх народів світу, характеризуються динамізмом і вимагають для свого розв'язання колективних зусиль світової громадськості, від вирішення яких залежить подальший прогрес людства і збереження цивілізації.

обмеженість
наявних
енергетичних
ресурсів

проблема
дефіциту
продовольства та
загрози голоду

проблема нестачі
питної води

проблема
забруднення
повітря

проблема
погіршення стану
озонового шару

проблема
міжнародного
тероризму

проблема
роззброєння та
військової
конверсії

Проблема дефіциту продовольства та загрози голоду

Недостатня забезпеченість продовольством негативно впливає на показники середньої тривалості життя людей. На Землі існує обширний пояс голоду та недоїдання, що протягається по обидві сторони від екватору. Цей пояс починається в Південній Америці, охоплює більшу частину Африки, а потім продовжується в Азії.

Епіцентр цього поясу вже давно знаходиться в Тропічній Африці, найбіднішому регіоні світу. В цьому регіоні є країни, де частка голодаючих і недоїдаючих людей у вьому населенні перевищує 40% (Чад, Сомалі, Уганда, Мозамбік) або складає від 30 до 40% (Ефіопія, Малі, ДР Конго, Замбія).

Для економічно розвинених країн явище голоду і недоїдання в цілому вже не характерне. Ці країни нині виробляють і споживають більш ніж $\frac{3}{4}$ світового продовольства, хоча в них проживають лише 15 % населення Землі. В більшості цих країн середня калорійність харчування перевищує 3000 ккал на добу, а в деяких і 3500. У зв'язку з цим багато уваги приділяється вже **проблемі переїдання**, в результаті якого знову ж таки знижується працездатність і скорочується тривалість життя.

Проблема міжнародного тероризму

Політичне визначення тероризму: *термін “тероризм”* означає дія, яка пов'язана з актом насильства або актом, що створює небезпеку для життя людей, збереження майна або об'єктів інфраструктури; та має на меті:

- страхання або примушення цивільного населення;
- надання впливу на політику уряду шляхом страхання або примушення;
- надання впливу на лінію поведінки уряду шляхом масштабного руйнування, вбивств, викрадення людей або взяття заручників.

Проблема забруднення повітря

Забруднення атмосфери тлумачиться як привнесення в атмосферне повітря не притаманних їй хімічних, біологічних і фізичних речовин, тобто зміна їх природної концентрації. Через забруднення повітря в світі померло близько 3,7 млн чоловік.

Основними наслідками забруднення повітря є:

парниковый ефект

озонові дірки

кислотні дощі

СМОГ

Проблема нестачі питної води

Не більше **трьох відсотків** від загальної кількості води на планеті складає **прісна вода**. А світові запаси прісної води, **придатної для пиття**, і того менше - всього лише **0.3% від загальної кількості**.

Прісна вода в світі знаходиться не тільки в озерах і річках. Значна кількість її зосереджено в льодовиках і водоймах, розташованих глибоко в землі, під товщею морських вод. Отримати доступ до цих ресурсів досить складно.

- ❑ Більше 1,4 млрд. людей не мають доступу до чистої, безпечної води в усьому світі.
- ❑ Розрив між водопостачанням і попит на них постійно зростає, як очікується, досягне 40% до 2030 року.
- ❑ До 2025 року третина населення світу буде залежати від браку води.

- ❖ Проблема прісної води у світі обумовлена її **нераціональним споживанням**, коли витрати водних ресурсів значно перевищують реальні потреби.
- ❖ Іншою дуже важливою проблемою, окрім підвищеної витрати прісної води, є її **забруднення шкідливими і токсичними відходами**. В результаті погіршення екологічної ситуації з водними ресурсами стає реальною загрозою зникнення певних водойм - річок, озер і навіть морів.

Глобалізм — сукупність переконань і поглядів на глобалізацію, які полягають в позитивній її оцінці і розглядають глобалізацію як найважливіший процес, що відбувається в сучасному світі.

Варіанти еволюції національної економіки в умовах глобалізації:

- рух до лідерів;

- поповнення гео економічної периферії;

- підтримка наявного статус-кво та рівновіддаленість від головних полюсів сили в умовах формування поліполярної глобальної інтерсистеми.

Розвиток національної економіки в умовах глобальної економіки може реалізуватися або в межах **регіональних інтеграційних об'єднань** або **акоординаційно, самотужки**, спираючись лише на власні можливості та досягаючи власних цілей

Позиціювання національної економіки на світових ринках і в глобальному виробничому процесі безпосередньо визначається її **поточною та перспективною конкурентоспроможністю.**

Конкурентоспроможність національної економіки визначається на рівні окремих фірм, що виробляють товари і послуги й представляють національну економіку на світових ринках, та регіональному рівні **галузевих й міжгалузевих кластерів**, в межах яких ці фірми функціонують.

В умовах глобалізації нагальною необхідністю є посилення ролі держави в забезпеченні передумов довгострокового економічного зростання, підтримці соціальної стабільності й підвищенні конкурентоспроможності національної економіки.

Необхідність державного втручання визначається, зокрема, наступним:

1) в умовах стрімкого НТП ринкові форми самотужки неспроможні адекватно реагувати на стратегічні суспільні потреби та забезпечувати швидкі цілеспрямовані зрушення в економічній структурі;

2) глобалізація людського співіснування підвищила взаємозалежність окремих країн від зовнішнього світу на тлі зростання «прозорості» кордонів, що сприяє отриманню вигод провідними країнами та дискримінує гео економічну периферію.

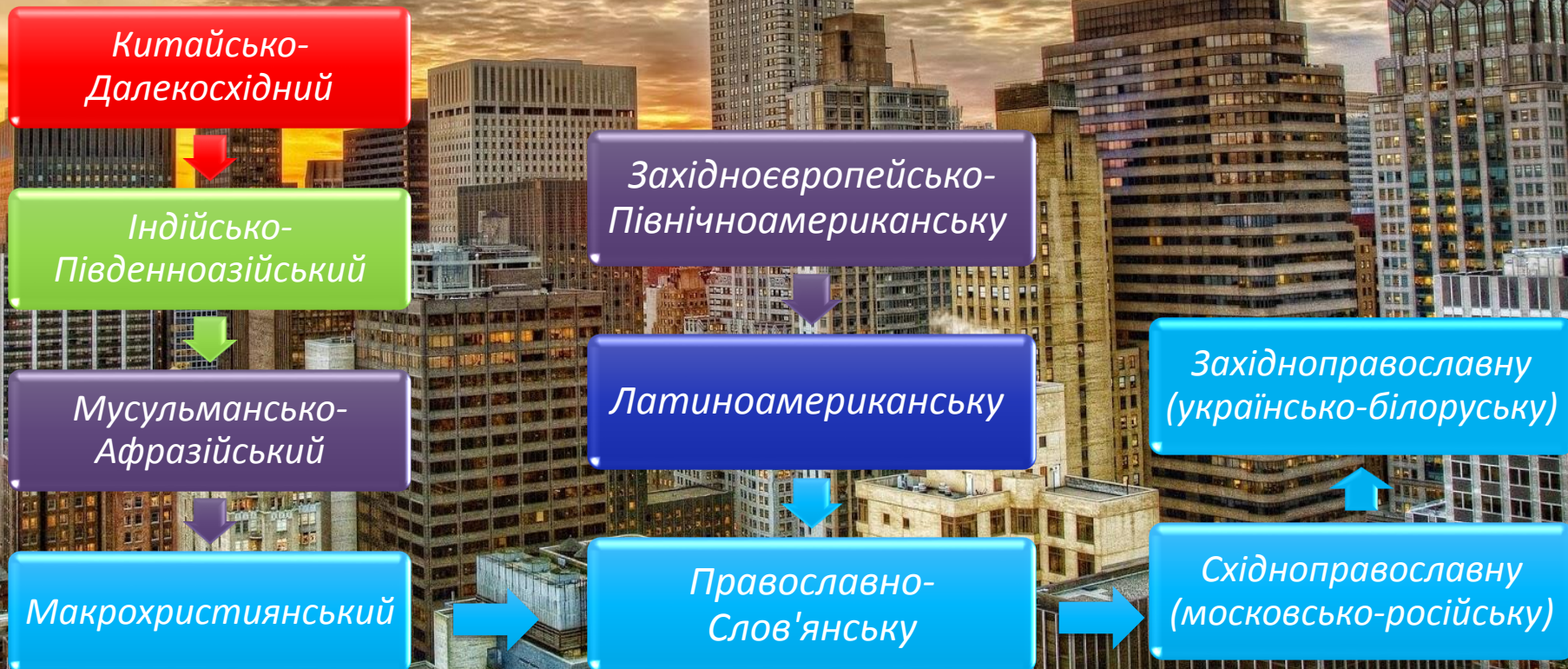
Коригування структури недостатньо розвинутої національної економіки лише ринком, без державного втручання призведе до:

Цивілізаційні виміри глобальних проблем

Цивілізації представляють собою величезні паракраїнні, наднаціональні світові утворення, для кожної з яких характерний специфічний прояв людини, своєрідність культури, традицій, менталітету, загального сприйняття світу.

За Ю. Павленко, розрізняють цивілізаційні світи

За С. Хантінгтоном розрізняють цивілізації:

Синську

Японську

Індуїстську

Ісламську

Православну

Західну

Латиноамериканську

За Ю. Яковцем слід виділяти дві групи цивілізацій:

Більш розвинуті

- Північноамериканська
- Західноєвропейська
- Японська

Менш розвинуті

- Російська
- Китайська
- Індійська
- Латиноамериканська
- Мусульманська

Головними цінностями *провідної цивілізації* сучасності (Західно-християнської) виступають:

1) домінанта ринкового господарства;

2) пріоритетність раціонального знання;

3) принцип законності та захисту прав людини.

Головними цінностями *традиційних цивілізацій* виступають

1) співпадання суб'єктів влади та власності;

2) переваги глибинного, традиційного, сакрального знання;

3) відсутність незалежності окремої людської особистості

Взаємодія цивілізацій відбувається у двох площинах.

а) зіткнення цивілізацій.

б) зростання взаємопроникнення цивілізацій.

Міжцивілізаційна взаємодія в умовах глобалізації позначена швидкою інтенсифікацією міжцивілізаційних відносин шляхом зростання потоків товарів, послуг, капіталів, інформації, міграції робочої сили тощо, та потужним впливом Західно-християнської цивілізації на процеси перетворення в межах інших цивілізацій.

Економічний та культуртрегерський наступ Західно-християнської цивілізації забезпечує її домінанту на:

економічному напрямі,

отримання технологічної ренти,

отримання необхідних ресурсів та трансфер в країни, що належать до ареалу поширення інших цивілізацій екологічно небезпечних виробництв.

В умовах глобалізації домінуюча цивілізація отримує проблеми:

зростає соціальне розшарування, поділ на високопрофесійних фахівців та низькокваліфікованих виконавців

зростає роль елітарності

послаблюється роль демократичних інститутів

зростає відчуження окремих осіб від сприйняття дійсності, її віртуалізація

знижується моральний рівень в суспільстві

зростає злочинність

зростає інформаційний шум

Вперше принципи міжнародного права щодо розв'язання глобальних проблем були сформульовані в *Декларації Стокгольмської конференції ООН 1972 р. із проблем навколишнього середовища*:

Держава може використовувати власні ресурси у відповідності з власною національною політикою у підході до проблем навколишнього середовища, але відповідає за те, щоб діяльність у межах її юрисдикції або контролю не заподіювала збитків навколишньому середовищу інших держав або районів, що лежать за межами національної юрисдикції;

Природні ресурси Землі, включаючи повітря, воду, землю, флору, фауну й особливо репрезентативні зразки природних екосистем, повинні бути збережені на благо нинішнього й майбутнього поколінь шляхом ретельного планування діяльності людини й керування нею в міру необхідності;

Невідновлювальні ресурси повинні розроблятися таким чином, щоб забезпечувався їх захист від вичерпання в майбутньому й щоб вигоди від їх розробки одержувало все людство.

Формулювання принципів міжнародного права щодо розв'язання глобальних проблем продовжила **Всесвітня хартія природи Генеральної Асамблеї ООН 1988 р.:**

- 1) біологічні ресурси можуть використовуватися лише в межах їхньої періодичної здатності до відновлення;
- 2) продуктивність ґрунтів підтримується або поліпшується шляхом заходів щодо збереження їх довгострокової родючості й процесу розкладання органічних речовин та заходами по запобіганню ерозії й будь-яких інших форм саморуїнування;
- 3) ресурси багаторазового користування, включаючи воду, використовуються повторно;
- 4) невідновлювальні ресурси одноразового користування експлуатуються з урахуванням систем; їх запасів, раціональної можливості їх

- переробки для споживання й сумісності їх експлуатації з функціонуванням природних
- 5) необхідна реалізація особливих заходів з метою недопущення радіоактивних і токсичних відходів виробництва;
- 6) необхідно втримуватися від діяльності, здатної нанести непоправний збиток природі;
- 7) райони, що прийшли в результаті діяльності людини в занепад, підлягають відновленню відповідно до їх природного потенціалу і вимог добробуту місцевого населення.

Міжнародна технічна та фінансова допомога для виконання конкретних проектів щодо розв'язання глобальних проблем на теренах України надається в межах діяльності:

Міжнародного банку
реконструкції та
розвитку

Глобального
екологічного фонду

Міжнародного союзу
охорони природи та
природних ресурсів
(МСОП)

Міжнародного
агентства з атомної
енергії (МАГАТЕ)

Програми ООН з
навколишнього
середовища (ЮНЕП))

Ради Європи

Україна є членом конвенцій щодо боротьби з глобальними проблемами:

Конвенції про збереження біорізноманіття

Конвенції про захист Чорного моря від забруднення

Бернської конвенції щодо захисту водних ресурсів від забруднення хімікаліями

Конвенції щодо трансграничного впливу промислових аварій

Лондонської конвенції по недопущенню забруднення моря нафтою

Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що знаходяться під загрозою зникнення

Конвенції по боротьбі з опустелюванням у тих країнах, в яких спостерігається серйозна посуха чи опустелювання

Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер

A vibrant night scene of a city canal, likely in Amsterdam, featuring a bridge illuminated with warm lights and a large display of colorful fireworks exploding in the dark sky. The scene is reflected in the water, and buildings line the canal banks.

Дякую за увагу!